

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto

9.10.2020

HVK _____ / _____ 2020

Asia: Lausuntopyyntö televisio- ja radiolähetyspalveluiden huomattavan markkinavoiman päätösluonnoksesta

Lausunto päätösluonnoksesta

Huoltovarmuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksesta televisio- ja radiolähetyspalveluiden huomattavan markkinavoiman päätöksestä.

Huoltovarmuuskeskus esittää asiassa lausuntonaan alla kirjoitetun.

Markkina-analyysi

Huoltovarmuuskeskus ei ota kantaa Liikenne- ja viestintäministeriön tekemään markkina-analyysiin televisio- ja radiolähetyspalveluista.

Vaikutukset huoltovarmuuteen

Kuten päätösehdotuksessa todetaan, "Digita on yhteiskunnan huoltovarmuuden turvaamisen kannalta keskeinen toimija, jonka on huolehdittava radiotaajuuksien riittävän häiriöttömästä ja tehokkaasta käytöstä normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa LSVP:n 281, 282 ja 283 §:n sekä Liikenne- ja viestintäministeriön määräyksen 54 mukaisesti."

Yleisradion tukeminen televisio- ja radiotoiminnan hoitamisessa poikkeusoloissa

Lain Yleisradio Oy:stä seitsemännessä pykälän lopussa todetaan, että Julkisen palvelun ohjelmatoinnin tulee erityisesti varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

Radio- ja televisiosignaalien maanpäällinen jakelu on ainoa yksittäinen jakelutapa, jolla voidaan tavoittaa kaikki kansalaiset kaikkialla Suomessa. Tämän ominaisuuden johdosta maanpäällinen jakelu toimii kaikkia muita jakelutapoja varmistavana menetelmänä. On myös huomattava, että radio on käytännössä ainoa sähköinen media, jota voi vastaanottaa ilman, että vastaanottaja on sähkönjakelun piirissä.

Radio- ja televisiolähetysten varmentamisessa voidaan hyödyntää niin sanottua releointia. Tällöin radio- ja televisiolähetysasema vastaanottaa lähetettävän signaalin toisten lähetysasemien signaalista, jonka se lähettää edelleen. Tällainen televerkoista riippumaton varmistus tuo merkittävän lisän televisio- ja radiolähetysten jakeluun verrattuna siihen, että jakelu tapahtuisi pelkästään ip-verkkojen ylitse.

Tällä hetkellä lähes puolet televisiokotitalouksista katsoo televisiota maanpäällisen jakelun kautta. Radiosäältojen jakelussa maanpäällisen jakelun merkitys on vielä huomattavasti korkeampi. Vaikka nämä osuudet ovat laskussa, ei maanpäällisen jakelun merkitys poikkeusolojen varmistavana jakelutienä ole samalla tavoin vähenemässä.

Valmiuslaki

Valmiuslain 60§:n lopussa todetaan, että *”Liikenne- ja viestintäministeriö voi poikkeusoloissa lisäksi päättää yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta välttämättömän viestinnän etuoikeudesta yleisissä viestintäverkoissa. Päätös voi kohdistua vain sellaiseen viestintäverkkoon, jossa viestinnän etuoikeus on teknisesti mahdollista toteuttaa.”* Digitaalinen maanpäällinen radio- ja televisioverkko ovat verkkoja, joita tämä momentti koskee. Näin ollen on ensiarvoisen tärkeää, että Digitaalisen maanpäälliset lähetysverkot ovat toimivia ja käytettävissä sellaisessa poikkeustilassa, jolloin tällainen päätös on syytä tehdä. Edellä mainitussa tilanteessa vallitsevia olosuhteita on mahdollista ennustaa, mutta kaikilla lähetysasemilla toteutettu mahdollisimman kattava varautuminen itsenäiseen toimintaan antaa parhaat lähtökohdat toimivalle verkolle.

Vaaratieottaminen

Laki vaaratiedotteesta

Laki vaaratiedotteesta alkaa seuraavasti: *”Tätä lakia sovelletaan vaaratiedotteeseen, jonka viranomaisen antaa välitettäväksi radiossa ja televisiossa.”* Laissa ei määritellä lähetysten jakelutapaa, mutta yllä olevassa kappaleessa *”Yleisradion tukeminen televisio- ja radiotoiminnan hoitamisessa poikkeusoloissa”* on kuvattu syitä, minkä takia maanpäällisellä lähetysverkolla on kansalaisten tavoittamisen kannalta erityinen asema.

Radio

Kaikki vaaratiedotteet lähetetään radion välityksellä. Radio tavoittaa 69% suomalaisista päivittäin ja viikoittain radiota kuunnelleista 81% on käyttänyt kuunteluun maanpäällisen jakeluverkon signaalia. Huomattava valtaosa vaaratiedotteista välittyy siis kansalaisille maanpäällisen jakeluverkon kautta.

Televisio

Vaaratieotteen lähettävä viranomaisen voi päättää, lähetetäänkö vaaratiedote vain radion välityksellä, vai käytetäänkö myös televisiota. Vain murto-osa vaaratiedotteista on tähän mennessä välitetty myös television kautta. Oletettava syynä tähän on se, että television vaaratiedotteita ei voida jakaa samalla tavoin alueellisesti kuin radion vaaratiedotteet. Tästä syystä television merkitys vaaratiedotteiden jakelussa on marginaalinen.

Yhteenveto

Edellä kuvattujen syiden johdosta Huoltovarmuuskeskus esittää, että Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää erityistä huomiota Digitaalisen mahdollisuuksiin huolehtia radio- ja televisioverkkojen huoltovarmuudesta myös HVMV-päätöksen jälkeen. On myös otettava huomioon, että maanpäällisillä jakeluverkoilla on poikkeusoloissa tärkeä rooli Puolustusvoimien tukemisessa.

Huoltovarmuuskeskus

Janne Känkänen
Toimitusjohtaja

Tuomas Seppälä
Varautumispäällikkö